

ligere Lejligheder, ikke om, at det ærede Medlem nærer en varm Følelse for Smaa-kaarsfolk, men han ser fejl paa Sagen — jeg holder mig her særlig til Landbrugets Smaa-kaarsfolk. Dette Fejlsyn kommer af, at han i dette Tilfælde opfatter Husmands- og Landboforeninger som Modsætninger. Det er de ikke, [have ikke været og ville i store Dele af Landet ikke blive det. Han skønner ikke, at i det her omtalte Forhold gaa Husmands- og Landboforeninger op i en højere Enhed, nemlig Landbruget. Og Landbrugets Interesser ere ikke særligt forskellige, de ere i Virkeligheden i deres dybeste Rod ens for Husmænd og Gaardmænd. Jordens Behandlingsmaade, et formaalstjenligt Sædskifte, økonomisk Opbevaring og Anvendelse af Gødning, Fodring af Kreaturer, ja, man kunde blive ved næsten i det uendelige med en hel Række af Ting, alt berører jo i lige Grad Husmænd og Gaardmænd. Det er netop — jeg ved ikke ret, hvad jeg skal kalde det — det sørgelige ved den Maade, hvorpaa det ærede Medlem optræder som Landbrugets Smaa-kaarsfolks Talsmand, at han stadig har en Tendens til, som ogsaa fremgaar af de Ytringer, der citeredes af den ærede sidste Taler, at danne Standsforskelle, lave Modsætninger, hvor ingen naturlig Modsætning er, og det er, kunde jeg fristes til at sige, af det onde, det er i hvert Fald ikke godt. Fordi Interesserne paa alle væsentlige Omraader ere ens i Landbruget — jeg tænker her paa almindelige Gaardmænd og Husmænd —, saa er det ogsaa saaledes, at de fleste af Husmandsforeningerne ikke væsentlig ere opstaaede af en naturlig Trang med Hensyn til Landbrugets Interesser, men de ere mere, i alt Fald fuldt saa meget, Udslag af helt fremmede Interesser, nærmest vel politiske, som ere Erhvervslivet aldeles uvedkommende. Det gælder ogsaa for Jyllands Vedkommende, hvad ogsaa den ærede sidste Taler stærkt betonedes — og hans og mine Erfaringer paa dette Omraade falde i mange Maader sammen, fordi Forholdene i mange Maader ere ens i hans og min Valgkreds, og for Resten er baade han og jeg kendte med større Dele af Jylland ogsaa udenfor vor Valgkreds. Det har og vist sig, at flere af disse Husmandsforeninger senere have meldt sig ind i Landbrugets Fællesorganisationer, hvilket er et tydeligt Vidnesbyrd om, at de godt, have forstaaet, at trods det, at de ere dannede paa en Maade, som fremhævede Standsforskellene, havde de fælles Interesser paa Erhvervs-

livets Omraade med alle andre Landbrugere, og de have derfor meldt sig til Samarbejdet med Fællesforeningen for jyske Landboforeninger. Hvis jeg maa minde om noget forbigangent, vil jeg nævne, at i Provisorieaarene skete en noget lignende Deling. Men Livets Udvikling har vist, at det var usundt, og derfor er man gaaet bort fra det. Jeg skal nævne et bestemt Tilfælde, som staaer meget levende for mig. Det var Horsens Landboforening, som i Provisorieaarene i Virkeligheden blev delt i en Venstre- og Højreforening, hvoraf den sidstnævnte bestod af store Godsejere, medens Bønder og Smaafolk dannede den anden. Men i Tidens Løb viste det sig, at de i Virkeligheden havde fælles Interesser, og efter at have staaet spændt overfor hinanden i en Række af Aar, gik de atter sammen i een Forening. Jeg skulde være tilbøjelig til at tro, at noget lignende vil blive Tilfældet i alt Fald med flere af vore Husmandsforeninger, der efter min Mening ere dannede paa et delvis falsk Grundlag. De ville ogsaa til sidst finde deres rette Stilling ved atter at gaa tilbage i Landboforeningerne.

I Midt- og Vestjylland ere de ikke traadte ud endnu og komme vist aldrig til det; der blive vi forhaabentlig fri for denne Skilsmisse. I Hammerum Herred — og noget lignende gælder, saa vidt jeg ved, hele Midt- og Vestjylland — kende vi i det praktiske Liv ikke denne Forskel mellem Husmænd og Gaardmænd. Den gamle Lovgrænse, som gør Skel i saa mange Forhold, nemlig en Td. Hartkorn, har ingen Betydning der, og hvor den tidligere dannede Grænse i Landboforeningernes Love, er den efterhaanden fråvegen. Oprindeligt, da de bleve dannede, havde de denne Grænse i forskellige Retninger, men de have maattet gaa bort fra den, for den passer slet ikke mere. Der er Husmænd, der have en Besætning paa, hvad skal jeg sige, 3—4 Heste og 20—30 Malkekøer, og der er Gaardmænd, der ikke kunne holde mere end knap et Par Heste og 4—5 Køer, saa vi kunne slet ikke holde os til Hartkornsgrænserne i disse Bestemmelser om Præmietagning og Præmieæskning, vi have maattet lave helt ny Bestemmelser, grundede paa det virkelige Erhvervsudbytte af Ejendommen og særlig baserede paa Kreaturholdet.

Og med Hensyn til Medlemmerne skal jeg nævne Hammerum Herreds Landboforening. Den blev stiftet i 1846, altsaa for 60 Aar siden. Jeg ved ikke bestemt, hvor mange Medlemmer, der var den